

השיטה המלבינה בישראל: אוכלוסיות טבעיות או יבוא על ידי האדם?

בן דביר, רחל בן-שלמה וג'די נאמן

השיטה המלבינה, עץ ממוצא סודני, גדלה בישראל, בשש אוכלוסיות מקוטעות בחבל הים-תיכוני. בישראל לשיטה המלבינה פריחה מועטה בלבד, נוצרים מעט תרמילים עם זרעים ספורים בעלי חיוניות נמוכה, והיא מתרבה כנראה בעיקר וגטטיבית על-ידי ניצני שורש. באפריקה משמשת השיטה המלבינה כמקור מזון לבהמות ועץ לבנייה והסקה. ההפצה הטבעית נעשית על-ידי זרעים, אך ידועה גם סלקציה והפצת המין על-ידי האדם. לא ברור האם השיטה המלבינה בישראל היא מין טבעי או שהובאה מאפריקה על-ידי האדם (בדומה לשקמה). יתכן שכל אוכלוסייה בארץ היא שבט נפרד, שהובא על ידי האדם, המתרבה באופן אל-מיני (ולכן זהה מבחינה גנטית) ובשל עקרות עצמית אינו מסוגל לרבייה מינית.

במחקר שאלתי מהו המבנה הגנטי של אוכלוסיות השיטה המלבינה בישראל? מה מידת השונות בתוך כל אוכלוסייה ובין האוכלוסיות? האם הזרעים הם תוצר של רבייה מינית או אל מינית (Apomixis)?

דגמתי 120 עצים משש אוכלוסיות (תל-שמרון, בית שאן, כוכב הירדן, נחל תבור, עמק האלה ואשדוד), ובימים אלה מבוצעת אנליזת טביעת אצבעות גנטית בשיטת Amplified Fragments Length Polymorphism (AFLP). מאוכלוסיית תל-שמרון ליד נהלל, הכוללת מאות עצים, אספתי 171 תרמילים מחמישה עצים, מתוכם 20 תרמילים הכילו זרעים. 21 זרעים היו בשלים, כלומר ברי נביטה ומתוכם 11 (52%) נבטו. הנבטים צמחו במשך כמה שבועות ומתו.

בן דביר dvirben.23@gmail.com
ד"ר רחל בן שלמה ekly@researchhaifa.ac.il
פרופ' ג'די נאמן gneeman@research.haifa.ac.il